

50872

Új Magyar Tehetségek

HETILAP

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 20 P
Egyes szám . . 40 F

Szerkesztőség és Kiadó
hivatal
VII., Dembinszky-u. 39.

Szerkeszti : UDVARY FERENCZ.

468
II

II. évfolyam.

1929. április 5-12.

9-10. szám

UJ VILÁG

forrong a világháboru felkavarta káoszban A világháboru az individualisztikus erők e kiméltlen összecsapása, a mérhetetlen szenvedések egész raját zúditotta az emberiségre, amely elfordulva a középkor reakciójaként kifejlődött, individualisztikus világrendtől, a kollektív világrend gyógyulással kecségtető eszményei felé fordul. Az emberiséget, mint az érés előtt lévő gyümölcsöt, csak néhány kocsány köti még a szenvedésektől hemzsegő multhoz

A régi nap már letűnt, de az új hajnal még nem jött el. A zür—zavaros szürkületben a világ népeinek figyelme fölriad minden legkisebb zajra; a mult kísértetei csörgetik láncukat. vagy az új hajnal szabad—röptű követői jönnek? . . . A világ figyeli a világot; a népek figyelik egymást; Timbaktu lesi Honolulu lépteit: hátha onnan jön a megváltás? A szenzáció vágy felturja a két félteke eseményeit és lázasan turkál közöttük, mint alkimista a kavics, ólom, ezüst, arany, törmelékei között, hitha fölleli a bölcsök követ. A redakciók vonagló életén át vetődik az emberiség elé a világ —eseményekben.

Az itt következő oldalakon a társadalom, irodalom, színház, zene, film, képzőművészet, tánc, tudomány, közgazdaság sport, rovatai felállítják azt a mérleget, amelynek serpenyőiben lemérlegelik a jövőben a világ eseményeket és új magyar tehetségek új világot sejtő művein át élénk vetülnek azok az eszmék, amelyektől gyógyulását és boldogulását várja az emberiség.

Riadó!

Az emberi lélek megelégette az elnyomatást, a harcot, a vért. Az emberi lélek, az inkvizíciók, a máglyák, a diktatúrák tűz—és vas—erőszakával küzködve—tülekedve, ősidőktől napjainkig, húzódó felszabadító útján, a művészetben, a tudományban, a felfedezésekben, a találmányokban, a filozófiában, a szabadszemlélődésben napról—napra megdönthetetlen tanubizonyságait adja isteni eredetének és isteni erejének.

Felszabadító útjának három fő állomása, a haladástól kiküszöbölhetetlen három R: *Renaissance*, *Reformáció*, *Revolúció* szétrobantotta a legsúlyosabb elnyomásnak, a középkornak börtönét.

De az ember lelkében egy teremtmény isten és egy romboló állat forrott össze tragikus kettősséggé és éppen ez a három R a magasbatörő lélek isteni erejével együtt felszabadította a lélek salakos indulatait is, amelyek a lelket befecskendezték vérrel és mocsokkal. Az *elnyomók* középkori diktatúrája, a *Reakció*, amellyel pápák és császárok legigázták a lélek isteni erőit s az elnyomottak ujkori diktatúrája, a *Revolúció* amellyel Robespierre-ék felszabadították a lélek salakos indulatait: egyaránt káros.

Elnyomni a lélek állatiaságát, de nem istenségével együtt; felszabadítani a lélek isteniségét, de

nem állatiasságával együtt! És ne biztosítsd a szabadságot elnyomással!

A háború háborút, a vér vért, az elnyomás elnyomást szül s a bosszú gondolata beleivakodik az emberi lélekbe és fő—fő mozgatóerejévé lesz.

Szabadságot, nem erőszakoltan és nem a Terreur guillotinozásával és nem a Cseka puskaropogásával! A szeretetet nem lehet kardok élével írni a szívekbe. Akik nem akarják a szeretet világát, mert nem értik, azokat meg kell téríteni, de nem irtani és elnyomni. Rossz lelket nem fegyver—gyógyít, hanem jó lélek. *A lélek csak lélekkel győzhető le...*

Művészek, tudósok, filozófusok elmeharcosok, akiknek a lelkében már megfogamzott az új világ, jöjjetek térítsetek! Jöjjetek, egésétek ki a salakot a világ népeinek lelkéből és vessétek, belé, mint új viaszba az új világ képét! Edzétek hozzá a mob lelkét a ti megvilágosult lelketekhez! Akik nem vagytok kávéházak bohém—művészei, akik nem vagytok a tömeg pénzén—bérelt hivatásos talpnyalói, akik nem vagytok a nagy rutin szemfényvesztő semmitmondásának nagymesterei, akik nem vagytok Mob őfelségének udvari bohócjai, de vagytok szebb jövődők eszméitől, szebb jövődők vágyától meg-

ihletett lelkű apostolok, jöjjetek, térítsetek! A mi művészetünk nem hivatásos, hanem hivatott: a mi művészetünk nem rutinos, hanem ihletett; a mi művészetünk nem szórakoztató, hanem tanító; nem az egyhelyben—ülők és lelki köldöknézők mindennapi cukroszive, hanem a tetterre—készség korbácsa és a világalkotás ösztökéje. Nem bohóckodással ernyeszti a lelket, hanem kohótűz, amely megszabadítja a salaktól a vasat és megedzi acéllá.

Minden forradalom az íróasztalnál kezdődik és a barrikádokon végződik. A mi szeplőtlen forradalmunk is az íróasztalnál kezdődik, de a lelkekben fog végződni. Ha majd minden lélekbe beleoltottuk már a jobb, a szebb, az új világ vágyát, ha majd már kiégettük minden lélekből az állati salakot, amely felszabadítva guillotint töm és vörös terrort rendez; akkor érett meg az emberiség a teljes szabadságra, akkor majd szabadon, istenségének sugallatával, megistenülve szinte, megindulhat a Végső Boldogság felé. És bételjesül majd akkor az ige: Szeressétek egymást! És ez az

ige: Tökéletesek legyetek, mert tökéletes a ti Istenetek. És akkor alakul majd ki itt, a földön a mennyeknek országa.

Küzdünk minden ellen, ami erőszakos elnyomással akarja meggátolni az emberi lélek e természetes felszabadulásának zavartalanságát és küzdünk minden ellen, ami véres erőszakkal akarja kicsikarni a hirtelen felszabadulás kétesértékű harcteremő eredményét.

Le a fegyverekkel!

Ti, akik lehetségesnek tartjátok mindezt; ti, akikből a bohém-művészet még nem oltotta ki az utolsó nemes szikrát; ti, akikbe az elnyomás még nem fullasztotta belé a merész hangot; ti, akik nem vigyorogtok e szavakra, mint a széllelbelelték, az ájultlelkűek; ti gondolkodók, ti művészek, tudósok, ti haladók, ti felfelé haladók! Benneteket hívunk! A harsonák már megharsannak, az odvas falak már omladoznak, katonákra van szükségünk, akik tudnak és akarnak is küzdeni magyar szívvvel és lélekkel remes célok érdekében. Ide hozzánk, táborunkhoz!

K. L.

Rákosi Szidi iskolája mindenkor bizonyosságát adta annak, hogy komoly törekvéssel: nagy eredményeket lehet és kell is elérni. A mostani vizsgaelőadáson bemutatásra került „Obsitos” c. darabban az iskola növendékei oly elsőrangú művészi teljesítményt nyújtottak, mely a komoly kritika legteljesebb pártolását joggal kiérdemli. Külön említést érdemelnek: János Terka, Darvas Margit, Molnár Mária, Magyar Annus, Ajtai K. Endre, Váradi Jenő, Kolozsvári Ernő, meg Lukács György.

MANIFESTUM!

A háboru utáni gazdasági zűrzavarral és fejtelenséggel párhuzamosan a művészet területén is volt krízises periódus. A gazdasági élet milyensége hatással van a szellemi élet milyenségére is és így az anyagi élet megrázkódtatása magával hozta a szellemi élet anarhiáját.

A szellemi élet anarhiája abban állott, hogy nem volt egységes stílusförekvés, amely széles néprétegekre hatott volna. Íróasztal mellett készült furcsa teoriák keltettek életre különböző művészi irányokat, szélsőséges individuálista és egocentrikus alapon, minden szociális tartalom és kollektív tendencia nélkül.

Cézanne szinplasztikája nyomán megindult a kubizmus, a jelenségek, geometriai idomok szintezise, a művész feladata azokat kianalizálni és egyensúlyba hozni a térben,

Van Gogh délfranciaországi víziói magukkal hozták az expreszionizmust: el a természettől, a művészet anyaga a belső élményekben van és a belső élmény szuverén!

Marinetti manifestuma megszülte a futurizmust: csak a dinamikában van szépség! Egy légcsavár zúgása istenibb zene minden szimfoniánál!

Svájcban létrejött a dadaizmus (Tzara, Schwitters) ez a különös csoda, amely szerint a cél; l'art, pour l'art—szerű produkálása a jelenségeknek csakis az alkotás gyönyörérzetének kedvéért. Fendéménok teremtése a valóságtól absztrahálva.

Az egyéniségnek volt alkalmá kitombolnia magát. Megmutatta, hogy még sok minden van a világon amiről eddig nem tudtunk, de megmutatta, hogy az individuálista anarhia—bár történelmileg szükségszerű volt és egyéni szempontokból nézve jogosult nem mehet a végtelenségig mert a művészet valóság és szerepe van az emberiség fejlődésében.

Mindenki várta a Mesiást. A hegyek vajudtak és megszületett az új realizmus. Ez lenne az „igazi”? Az új realizmus a realizmust akarta feltámasztani holott az már egy Gaguin egy Chagall és egy Munch után már végérvényesen meghalt! Az expressio szertelen színes és merész kifejezési formájának a reakciója volt ez a tipikus kispolgári, szűk és semmitmondó „művészet”. A talajtvesztett és hitetlen művész kétségbeesetten kapaszkodott a valósághoz és elérte azt, hogy kontár fényképeket produkált; a konok természetmásolás értelmetlenné vált.

A művészet állandó hullámvonalat mutat: akció—reakció. Egy építő (tektonikus) kollektív stílus után (pl. góthika) megjön a reakció a festői impreszionisztikus (atektonikus) és individuális művészet. A szemünk előtt lefolyt destruktív stíluskísérletek után már döngeti a falat egy új kollektív monumentális művészet, amely a gothika és a klaszicizmus tisztaságával már ráeszmél arra, hogy neki hivatása van: beleszólni az élet menetébe és az

aktuális problémákba.

A szocializmus és a kollektív érzés térhódítása, megmutatta azt, hogy a művészet állásfoglalás. Minden költő és festő fájának és osztályának egy képviselője, aki osztályának sajátos kulturáját hozza felszínre. A művész emellett a kultúra mellett foglal állást.

A Megváltó tehát eljött az aktioizmus és konstruktivizmus szellemében. A művészet aktív valami, építésre és reformokra ösztönző, cselekvéseket vindikáló. Nem befelé, hanem kifelé forduló, minél nagyobb tömegeket megmozgató, a szavak és színek beton és malter az új társadalom felépítésében.

... Az új társadalom felépítése megindult.

NINCS VILÁGÍTÓ TORONY.

*Hegyek épülnek
völgyek mélyülnek
elszakította a béklyóját a sebesség
s a messziből a messzibe
porlepte bakancsos utak lépkednek*

*Nincs világítótorony!
S az ut—tenger rohan, küzd, árad
zuhanva szétterül
sötétség bujkál hátul, elül
kelet, nyugat, észak, dél szétfutottak.*

*Nincs világítótorony ...
A kábult levegő remeg
A nap olajmécs
és meghasadt az égbolt porcellánja
Utak—utak—
egymás sarkát tapossák
Elmossák egymást,
szétszakadnak és megölelik egymást.*

*Utak összekapaszkodnak
Egy körbe keringnek kavarogva
görögnek, gurulnak
szavak kapaszkodnak a gondolathegyre
s a Tudás Gaurisankárja nevet.*

*Nincs világítótorony!
lecsnek a szemüvegek
a teleszkop agyukon keresztül
nem löveli a végtelenbe a tekintetet.
Utak, utak fuldokolnak egymásba
és iránytalanul szétszakadnak
kimerül a gravitáció
fulladoznak az égi tstek
Einstein megrakarja fejét.
Nincs világítótorony!*

S. L.

Korunk igazi drámája és színpada a kollektivitás eszméinek diadala lesz

A színpad, amely vallásban gyökerező világnézeti tanítások színteréül alkott, tölt a szórakozni vágyó tömeg minden eltorzító hatása mellett sem vetkőzött ki eredeti lényegéből. Az író a színpadon mindig tanít (morál) azonfelől, hogy gyönyörködtet és szórakoztat. A tanítás módja és tartalma korok szerint változik, mert a tanítás nem egyéb, mint a korszellem sugallata, amely benne zsong azon kor minden emberében és amelyet az író fogalmaz meg érthetően és világosan. A *kornak mindenkiben élő mondanivalói* azok a lánc—szemek, amelyek egyesítik a közös érdeklődés erejével a a nézőtér különböző elemeit és amelyeknek erőssége és általánossága teremti meg a nagy—drámát. A dráma mai válságának az az oka, hogy a világháborútól fejbevert és elkábult emberiség még nem tud semmi határozottat mondani új helyzetéről; *korunk még nem fogalmazta meg a maga mondanivalóját*. Egyelőre az új jobb világ építésének vágya általános jelenség, csak az építés módozataiban futnak jobbra—balra a vélemények. Az írók *komolyabb* része felismeri ezt a vágyat, igyekszik a beteljesülés felé érlelni, javaslatokat, terveket dolgoz ki, a módozatokon, akadályokon, előnyökön, hátrányokon töprengés dicséretes törekvésében legtöbbször művészi ellenérték nélkül tendenciózus [Shaw;] a *komolytalanabb* része a kínzó vágy elcsitításának ürügye alatt, [valójában saját tartalmatlansága erőtlensége és komolytalansága miatt] bukfencet hány, hatásvadászatot űz, tartalmi ürességében azon rágódik, lehet—e szegény lányt elvenni, vagy odaadja e magát a hercegnő a huszárkapitánynak és minden tartalmi érték nélkül ügyeskedő, rikató és neveltető [Molnár Ferenc.] A világnézetek kavargásában sokára fogja megtalálni korunk a maga határozott mondanivalóját és sokára akad ennek a mondanivalónak ép—szemű felismerője és művészi foglalatba ötvözője. Bizonyos csak az, hogy *korunk igazi drámája és színpada a kollektivitás eszméinek diadala lesz és a shakespearei drámánál egy teljes fokkal magasabban fog állni*. Korunk az összeomlott individualisztikus világrend helyett kollektív világrend felépítésén fáradozik, ami annyit jelent, hogy *korunk igazi drámájának kollektív mondanivalói lesznek*. Az eszmék értekezésszerű és tendenciózus tárgyalása (a shaw-i dráma) helyébe az eszmék tiszta művészi tárgyalásának (shakespearei drámának) kell lépnie és éppen ezért *korunk igazi drámája akkor születik meg, ha egy Shakespeare művészi készsége egyesül egy Shaw eszmei gazdagságával*. És így a színpad, amely a képzőművészet, zene, tánc, színjátszás egymásra utalt összeműködésével már megteremtette a maga keretein belül a művészetek kollektivitását, a kor talajából kinőtt művészi köntösben fellépő, nagy átfogó problémák és mondanivalók által megteremti a nézőtér különböző elemeinek üzleti és erkölcsi szempontból egyaránt hasznos kollektív összekapcsolását.

H. I.

S Ö P Ö R J Ü N K !

Akadályok halmaza áll a haladó ember útjában. Elmult századok itt felejtett vagy visszatérő kísértetei huhognak az út két oldalán, rémitgetnek és szétmarcangolással fenyegetnek. Kőfalakkal és sövényekkel állják el az utat az elavult, levitézlett, de még mindég intézményesen életben tartott nagyhatalmasságok és az út porában előttünk járt korok lim—lomai között, ezrével szőja botlasztó kavicsait buktató göröngyeit e protekciók lajtorjáján magas polcokra felkuszott tehetségtelenség a haladó tehetség lábai alá. Söpörjünk! **Söpörjük az utat a haladó ember előtt.** Félre az undok, kellemtelen kavicsokkal, göröngyökkel! Nem ágyuval,—hiszen ágyut vinni e szunyogok ellen: nevetség, de söprővel tisztítjuk el ezt a giz—gaszt. Értjük mindazokat a törekvéseket, amelyekkel a művészetet, a tudományt kizsákmányolni, a maga kis piszkos céljaira kisajátítani igyekszik a hivatlanság, tehetségtelenség, hozzá-nem értés; és mindazokat a jelenségeket, amelyek retrogád voltukkal puskagolyóra lennének érdeemesek, ha nem volnának oly aprók, oly ostobák, oly jelentéktelenek, hogy éppen elegendő számukra az a fricska is, amelyet e rovatban minden héten kiosztunk az arra méltóknak.

Az ipari szakirodalomban a képzett iparosok veszik át a vezető szerepet

Régi és jogos panasz az iparoságnak, hogy az őket közletről érintő szellemi, kulturális, gazdasági mozgalmakat rendszerint az iparosság gyakorlati életétől távol álló egyének szokták irányítani. Az utóbbi időben azonban a keletlen kultúrált iparosok szintén porondra lépnek s bizonyosságát adják annak, hogy soraikban nincs igazi tehetségekben hiány. Ezen a téren legértékesebb tényezők egyike K i c s e l e s z József, aki annak idején a 13-ik választókerület Ripka-párti jelölje volt. Különféle szaklapokban közreadott cikkei, meg tanulmányai erős felkészültséget mutatnak. Minden sora élesagyú meglátások kifejezése, melyek meglepő tömörséggel tárják az olvasó elé a legnehezebb gazdasági, ipari problémák megoldását. K i c s e l e s z József eddigi ténykedéseit tekintve megállapítható, hogy a legtehetségesebb iparos szakírók egyike, akitől még nagy teljesítmény várható.

STRAUSS RICHARD

boszankodik, amiért az angol cenzura fölforgatta és kiforgatta Salomét. Amint olvassuk, a bibliai Jochanan prófétára egy híres angol centercsatár, Buchan nevét ruházták az öt szíriait, pedig mivel bibliai alakok öt írástudóra változtatták. Salome csak véres kardot hozhat be Jochanan feje helyett —Érdekes angol kórkép.

Mi az „Uj Magyar Tehetségek“?

Mi nem vagyunk sem ucca-levegőt zabáló riportlap, sem légüresen elzárt tudományos elefántcsonttorony, sem irodalmi zöldhajtások gyűjtőtelepe, de mind a háromnak legnemesebbjéből van bennünk valami; a riportlapból: az aktualítások megmarkolása; a tudományos szemléből: a magasrendű szempontok szerinti tárgyalás; és végül az ismeretlenek legértékesebbjeinek napfényre segítése.

Mi aktualításokat tárgyalunk tudományosan, a haladók világnézetének szemszögéből. A világeseményekhez való hozzászólásokra át adjuk önmagunk állásfoglalását a dolgokkal szemben. Minden héten világnézetünk mérlegére tesszük az öt világrész eseményeit és nem törődünk vele: Patagóniában, vagy Ujpesten történt-e az esemény; és nem törődünk vele: a társadalom világában, vagy a táncművészet terén-e; mérlegeljük jelentőségét, megnézzük vajjon retrográd, vagy progresszív jellegű, megállapítjuk erőnyeit és hibáit, leszögezzük állásfoglalásunkat. Ez a tudományos világszemle teszi lapunk egyik felét, másik felét pedig az ismeretlenek ismeretlen írásai, amelyekben művészi alakot nyernek az előző oldalakon a világeseményekhez való hozzászólások alakjában lefektetett eszmék. Felkarolunk minden ilyen irányú törekvést, elősegítjük minden értékesnek ígérkező kísérlet kibontakozását, támogatjuk a tétován lépkedőket, de nem leszünk az irodalmi zöldikék tenyésztelepe. A céljuk—tévesztett ambíciók torz—szülötjeit, a szép—lelkek üres eikornyáit, a mult—századdeli leverdülés almáriumok ittelejteti maradványait elgáncsoljuk épp úgy, mint az eszméink leutánzásával hatni akaró, mindent az eszmei tartalomra bízó művészietlen irodalmi „alkotásokat“ *Sem a forma tökéletessége, sem az eszmék hasznossága meg nem vesztegethet bennünket, ha nem együttesen jelentkezik. Nem leszünk sem üres forma-szépségek, sem vezércikk-izű versek és novellák közlönye.*

Az „Uj Magyar Tehetségek“ tudományos és művészi világszemle. Eszmében uj, nyelvében magyar és megnyilatkozása a tehetségek és csakis a tehetségek szava

HINDEMITHET

visszautasította a magyar közönség. Igaza volt hozzá. Ulóvégre izetett a jegyért. Aki fizet, tehet, amit akar. De miért olvasták ki ebből a pesti zenekritikusok — egy héttel előbb Stravinszky hóhérai — a modern művészet csődjét? Azt mondják, a közönség merev arccal nézte végig az operát. A kritikusok az álmoskönyvekre ráduplázva megállapították, hogy merev arc: közönyt és megvetést jelent. De közönyt és megvetésen kívül elmereditheti az az arcot az értelmetlenség is. . . Nem gondolják, uraim?

A sport az emberiség tökéletesedésének szolgálatában

A lélek támasza, lársa, szolgálja, parancsainak végrehajtója: a test. Valamint a művész a maga gondolatainak kifejezésére mozgósítja az anyagi tényezők egész raját, akkép a lélek is szolgálataiba állítja a testet, hogy végrehajthassa általa a maga álmait. A lélek működése a test támogatása és engedelmissége nélkül — semmibe szövődő álom. Viszont a test munkája a lélek irányítása nélkül — lejtőn guruló tuskó kényszerű, céltalan, értelmetlen haladása. Lélek és test egyek, ellentétes kettősségükben is szétválaszthatatlanok, mint amilyen egy és szétválaszthatatlan magában a lélekben az állati és az isteni erő kettőssége. Éppen azért a „mens sana in corpore sano” épp úgy igaz mint, amilyen igaz a megfordítottja is. Azon korokban, amelyekben elnyomás alatt sínylődtek a lelkek, néma volt a test szava is.

Lélek és test tökéletes harmóniáját alkották meg a görögök, akik a testet úgy tekintették, mint a szobrász a márványt: nyersanyagának, amelyet a lélek tökéletes kifejezőjévé kell faragni. A görögök valamennyi életkategóriában egyesítették a formát, amelyben kézzel — fogható anyagi valósággá lép elő a semmiben színesedő testetlen gondolat. A görögök sportja a lényegök lényegének, a világmozgató és világlejlesztő életerőnek vallásos tisztelete a szép, eleven emberi testen át. A középkorban, mikor először történt kísérlet a legmagasabb célok diktatorikus elnyomás által való elérésére, a párázon vezetett önállóan lelkekből lassan elszivárgott az életerő, a test értelmetlen, durva anyaggá vált és a középkor sportja a lélektől elszakadt anyag nyers, izetlen, céltalan handabandája, amelyben szabadon garázdálkodik a test állatiassága és amely a maga háborút mímelő sportviadalaival (lásd lovagtorna) a vallás építő tartalma helyett a háború romboló tartalmát csempészte a sport fogalmába. Mindinkább tisztul, örálló alakot ölt és a testkultusz önálló céljait tűzi maga elé a sport a középkor épületét szétmálasztó renaissance és ennek munkáját befejező francia forradalom alatt és után, amikor is az elnyomás alól felszabaduló lelkek felismerik a testben a lélek kifejezőeszközét és nekilátnak tökéletesítéséhez. A sport amelyet a középkor elterített céljától és zavarossá tette fogalmát, kénytelen egyenlőre részleteredményekkel beérni. A világháború utáni sport pártiszenvedélyeivel egyrészt sainálatosan majmolja a háborút, másrészt azonban örvendetesen dolgozik egyfelől a testre nehezedeő kártékony szexuális elnyomás ellen, másfelől az összedőlt individualisztikus világrend romjai alól véresen kievickél emberiségnek kollektív összekapcsolása érdekében. (Tömegsport.) Minden sportnak legfőbb célja azonban: tökéletes eszközt faragni a testből a lélek számára

K. B.

Uj zenei tehetséget fedezett fel az U. M. T.

Dr. Schemmel Emilné muzsikájáról.

Lapunk, mely eddig is több esetben nyujtott teret a tehetségesek érvényesüléséhez, ismét felfedezett egyet, kinek zenedarabjaira táncol a közönség, vagy élvezi elringató akkordjait anélkül, hogy tudná, kit érdemel érte a dícséret? Esetleg elkönyveli legfelkapottabb zeneszerzőnk darabjának.

Dr Schemmelné érdeklődésün're elmondja, hogy a legkomolyabb zenei előtanulmányok után kezdte meg zeneszerzői munkásságát. Majd az igazi tehetségekre jellemző szerénységgel néhány szóval véget vet a diskurzusnak.

—Elvégre nem a személyem hanem az alkotásom fontos? —mondja kedvesen a szép szöke uriasszony, s a zongorához ül...

„Vallomás“ c. keringővel kezd. Lágyan kergetőznek a hangok, merészebb futamok csoportba kötik s előttünk állnak a bécsi parket-

tek tradicionális keringői. Változás... keményebb hangzás, valahogy patlogóbb, ez már a mi Pestünk. Érthetetlen! Mind a kettőt tökéletesen visszaadni. Folytatja... „Tabánban“ „Tündértánc“ stb. alkotásai, továbbá nótái elsőrangú kvalitásról tesznek bizonytságot.

Alkotásait öbb zenekar tartja állandóan műsoron. Legutóbb pedig az egyik neves bécsi színház részére készített operette—zenét.

Irodalmi téren szintén szép tevékenységet fejt ki. Egyik versköte nemrég hagyta el a sajtót, melyben gyönyörű elgondolású irredenta érzeit irta meg. Minden egyes sorából a trianoni gyász keserősége csendül ki—művészi formában

P. M.

A tudomány testvériesíti és felsőbb fokra emeli az emberiséget

A tudás az az erő, amely lassan és feltarthatatlanul kivívja az életretermett eszme diadalát. Mikor a nagy gondolat feltűnik a magasban, a lépcsőfokok csúcsán, lenn a mélyben öklét rázza az üvöltő tömeg. De a fellelőtt öklök hanyatlani kezdenek, az ordítások gyengülni, végül a tömeg kavargás és tolongás közepette egy fokkal feljebb lép, mintegy a nagy gondolat mágneses erejétől feljebb vontan és az új fokon a tömeg megnyugszik és elrendezkedik. Addig amíg meg nem jelenik a csúcson egy új eszme. Akkor újra megismétlődik a jelenet — Századok választanak el egy — egy lépcsőfokot és századok hárcába kerül, amíg a nagy gondolat megihletett apostolai, a tudósok lecsillapítják a tömeg háborgását, amely minden új eszme jelentkezésekor ösztönösen megindul a tömegben, megszerettetik az emberiséggel és vérvé váltják az eszmét és rábirják, hogy az alsóbb lépcsőfokot kirugva lábai alól, felhágjon a következőre, a nagy gondolat felé.

1929 éve, hogy az Isten felé ívelő lépcsősor csúcsán megjelent Krisztus. És 1929 éve tart a harc a felsőbb lépcsőfokért, féleredmények, visszazuhanások, eltévelyedések közepette. A krisztusi eszme félreértett alakjai lidércek módjára csalogatják zsákutcákba, gyilkos mocsarakba az emberiséget, mint aminő zsák-ucca volt a középkor elnyomása után a felszabadítás tetszetős maszkjában fellépő önzés, a minden egyediséget önző szabadjára engedő individualizmus, és mint aminő gyilkos mocsár volt a világháború, amelybe végül is az individualizmuslidérce belecsalta az emberiséget.

Az a szellemi erő, amely a nagy gondolatok apostolainak mindenkor leghatalmasabb fegyvere: tudomány. A XX. században a természettudomány a technikai találmányok fizikai erejével az első sorban harcol a legközelebbi lépcsőfokért: a kollektív világrend kialakításáért.

Az individualizmus itt-felejtett embere, a mindenből gyakorlati hasznót kicsiholó „soffőrtípus” a természettudomány elméleti vívmányait kizsákmányolta a maga javára és így keletkeztek a találmányok, a gépek. A soffőrtípus megtalálta a maga számítását, mert pillanatnyi létért való küzdelemében erejét megezerszerezte a gép; (egy automobil fölér száz futárral;) de a soffőrtípus individuális önzésének szolgálatán túl a gép a legértékesebb kollektív kapoccsá vált ember és ember között, úgyhogy már közhely erről beszélni, hogy a gyorsvonat, automobil, repülőgép, léghajó, telefon, táviró, rádió, gyorssajtó közel hozza és egy érdekláncolatba fűzi a világ népeit,

Az önző soffőrtípus lét-fegyvere, a gép lett a krisztusi eszmének, az emberiség testvériesülésének harcosq. A szellemi tudományok ezalatt új feladatokkal, meglátással kecsegtető terveket dolgoznak ki az individuális világ-

rendből való kiábrándulás után a teljes negációba, tagadásba székszisbe menekült világ számára;—felvilágosító és felszabadító erejükkal edzik és sarkalják az új építésre; célokat tűznek ki és kivívásukat sürgetik; belé oltják a felsőbb fok vágyát és átalakítják olyanná, hogy alkalmassá váljék e a felsőbb fokra. Az irodalom és művészet zavarodottan áll az összecölh világ romjai közt mialatt *a tudomány az új világ kialakulásán dolgozik.*

B. L.

Steiner István

magyar zene és nóta szerző most adja ki első daloskönyvét.

Szerzeményei közt a legismertebbek. „Hazugság volt minden csókod“ c. magyar dal, „Venézia“ műdal, A Lánchidnál várak rád! keringő, „Búsan szól az ócska vén gitárom tangó és a „Veréb is csiripeli“ . . . című patogó csárdás. Főleg magyar dalokat komponál, s célja a magyar nóta terjesztése. Magyar dalt a magyar szíveknek.

Most készül egy egyfelvonásos magyar tárgyú operettje, amelyet március 3-án, egy matiné keretében mutat be.

Február 3-án tartja 2-ik szerzői estjét a Budai Klub összes helyiségeiben, Kresch Miklós zeneszerzővel.

*A Pesti Házai Első Takarékpénztár Egyesület igazgatósága minapi ülésében foglalkozott az 1928. évi mérleg és üzleteredmény megállapításával. A 3.400.388.64 pengőt tevő tiszta nyereségtől minden részvény után 14 pengőt fizetnek.

*A Belvárosi Takarékpénztár R. T. mérlege 1.941.720.69. P tiszta nyereséggel zárul az előző évi 969.459.47 P-vel szemben, aminek alapján az igazgatóság részvényenként 6 pengő osztalék kifizetését hozza javaslatba.

E P I S T O L A.

CAVALLIER JÓZSEF-hez,
(aki egészen véletlenül jut e megtiszteltetéshez)

AVE MAGISTER!

Mivel volt szives az Ur 1929 ik esztendejének januárius havában, annak is 19-ik napján nb lapjában, szerény személyemmel és vállalatommal két hasábon keresztül „foglalkozni“, engedje meg, hogy revanzsként én is szolgálatára állhassak—ha kevesebb helyet is tudok szorítani „levelemnek“. Azért vagyok kénytelen e sorokat önhöz intézni, mivel lelkes penna kiforgatója „véletlenül elfelejtette“ a cikk alá firkantani nb nevét.

Nézze Magister! Szerény személyem, (bár ujságom sem a magas személyek támogatását, sem pedig a központi sajtó vállalat szedőgépeit nem élvezi)—bizony elkövette azt a meggondolatlanságot, hogy az új tehetségek érvényesülése érdekében országos szellemi mozgalmat indított: melynek célja belevenni a köztudatba azt, hogy a nagyközönség ne azt, nézze, hogy „ki“, hanem azt, hogy „mit“ alkotott. Az irodalmi tehetségek lapunk hasábjain fejtik ki képességeiket, a műszaki tehetségek részére pedig olyan kísérleti műhelyt rendeztem be, melyben akármilyen szabadalmi model darab elkészíthető. Saját nyomdavállalatom állítja elő a lapot, valaminth itt készül az arra érdemes tehetségek önálló munkáinak kiadása is. Mivel egyetlen szándékom jót, szépet adni magyar szívvel, magyar lélekkel, tehát szerényen, hangya szorgalommal dolgozom mintegy 3-ezer főnyi lelkes seregemmel a jobb magyar jövő érdekében...

... Ekkor azután jött igen tisztelt Magister az Ön famulusa. Nézze Magister! Mivel munkaköpenyben, „festékes kézzel“ dolgoztam saját vállalatomnál „megállapítja“ rólam lenézően, hogy nyomdász vagyok. Hát látja Magister én nem nézem le a nyomdászokat, sem a munkát! Többre értékelem a dolgoz kezet, mint a hazugság gyártást. Mert be kell vallanom, —„szégyenkezve“, hogy talán ugyananyi—ha nem több képzettségem van, mint önnek, anonymus famulusával együtt. És mivel üres óráimban nem a szedőszekrényt fújtattam, hanem Lenhossék tanártól lestem el az emberi betegségek felismerésének csinját-binját: jóindulattal aianlom, vigyázzon kedves anonymusának körmére, mert a maniakus hazudozás a delirium tremens legbiztosabb előjele

Mikor még nb. Magister az ön nb lapja csak gondolat lehetett a vágyak öln, nekem már akkor saját lapom volt és irodalmi, valamint ujságszerkesztési tekintetben már akkor tudtam azt,—ami úgy látszik nb. lapjának a velem szembeni cikknél: ma is tabu: hogy az „audiatur altera pars“ nézet alapján kell minden cikket megírni—és hazudni nem illik és nem szabad. Vegyen famulusának sürgősen egy Sasku-féle illemtant.

Még egyet **Magiszter!** Nekem is vannak hirdetősi ügynökeim, de ha ezeknek nem ad fel vállalat hirdetést, akkor sem vedlenek át hazugan támadó cikk anonymus szerkesztőivé. Mondja **Magiszter**, mit szólna ahhoz, ha a maga becsületes törekvését a legpimaszabb hazugságokkal mocskolnák — egy fel nem adott hirdetés különös előzménye után és aljas roszindulattal támadnának önre azért, mert dolgozik és becsületes szándékkal harcol sok ezer segítésre szoruló kis egzisztencia érdekében? Ugye- **Magiszter** rosszul esne önnek is? Elvégre: hodie mihi, tibi cras! (Azért írom így ezt a megjegyzést, hogy analfabéta famulusa azt higgye, hogy valami nagy gorombaságot monddk róla—önnek).

Most pedig az Úr áldását kívánom önre **Magister!** De teljes jóindulattal figyelmeztetem, tegye le a redakcióban viselni szokott munkaköpenyét ön is, mert kótyagos famulusa még önről is kísüti, hogy ha én szürke köpenyben nyomdász; ön fehér köpenyben: biztosan borbély vagy más legény lehet.

Legviszontabb látásra a főtárgyaláson:

plebejusi alázattal:
UDVARY FERENCZ
lapszerkesztő.

PIERPONT MORGAN

megjelent a láthatáron és mint a szellőtől felborzolt tó - tükör, nyugtalanul borzong meg a világ gazdaság élete. Morgan ajkán csing a pénzv világ figyelme. Mi lesz a szava? Miféle szócskát dob a latba, amelytől lesüllyednek a mélybe, vagy fellendülnek a magasba a sepern :ők? Morgan a szintérre lép, megmered a világ és a gyomrára gondol A gyomrára, amelynek ételkell, az ételre, amelyért pénz kell és a pénzre, amelyen Morgan tartja a kezét. Menyire igaz milyen mélységesen szimbolikus Hegedűs Lórántnak az a mondása amely a minap hangzott el a közgazdasági egyetem katedrájáról „Európa jövője akkor lesz biztosítva, ha a Westminster, a Szent Péter-templom és az Uffizi együtt lesznek a Morgan bankház pincéjében, a vastrezorok között.” A szellemi erők amelyek egyesülnek az anyagi erőkkal!...

ÚTKÖZBEN.

Lépkedünk lépkedünk, lépkedünk.
Közömbös dolgokról csevegünk..
De lelkünk, de lelkünk közel jár,
Mint este fészkéhez a madár.

Közelg egy, közelg egy villamos.
Megtorpan..Bánatot, üdvöt hoz,
Kinyujtod búcsúra hókezed;
S úgy érzem hogy kissé megremeg.
rempehollósi **Hollós János**

ÉRTESÍTÉS.

Bedő László Tibor M.-K.-háza. Beküldött versein látszik, hogy szeretettel foglalkozik a költészettel. Különösen „A válás emlékei“ és „Magdához“ c. megkapó. Leözlésre választunk belőlük. **Fabriczky Andor Sándor** „Kijátszott tenger“, „Magda“, „Élet“, c. alkotásai reményt nyújtanak arra, hogy komoly értékke fejlődik. Különösen lelki analizáló képessége jó. Közzölhető. **Alessandró.** Verse jó közzölhető. **Bordás Sándor.** „Kárpitosinas“ vigjátéka, felépítés csattanó befejezés szempontjából tökéletesnek mondható. Különös értéke kötött beszéd formája. Irjon mert nagy érték rejlik még tollában. **Pető Gergely.** „Reinkarnáció“ Jolán asszony esetét művészi értékű novellában nyújtja. Határozott érték. Irjon számunkra hasonló meglátásu, kisebb élet karcolatokat ifj. **Répás János.** „Vallomás“ c. verse közlésre alkalmas. Sorra kerül **Szabados Andor.** Kritikája, verse kiforrott tehetségről tanuskodnak közöljük írásait. **Borkuti Béla.** „Virág szavak“. Gondolatai szépek, de a formaérzéke csiszolásra szorul. Dolgozzon tovább is alkotásait küldje be. **Ernst Burger.** Amennyiben zeneművészeti rovatunk részére dolgozni kíván, fáradjon be szerkesztőségünkbe: d-u 5-6. közt **Kun Imre.** „Ne bánts az álmát“, „Melódia“, „Guszt“, „És én kacagok“ verseiben erős értékek vannak. A kötött formának azonban még nem teljes mestere. Küldjön be újabb alkotásaiból. **Vidák Lukács.** Versei közül a „Pusztia fia“ „Reményem“ „A merengő“ legsikerültebbek. Többet és jó irodalmi könyveket olvasson. **Kiss József János.** „Kopogtató“ kiadásra alkalmas munka. Invenciózus és remélhetően sikere lesz. **Lantos Endre.** „Kedves kisaszony“ karcolata stílusosan szép. Közzöljük.

Szécsi László, Magas kulturáltságról és különös lelki meglátásról tanuskodó sorai a „Ma művészei“ kéziratában, jellemzően domborodnak ki. Küldjön be még néhány kéziratot: s esetleg egy művészet-filozófiai állandó rovatot biznánk Önre. **Karli Gyula,** Beküldött versei nem szárnypróbálgatások. Erős komoly érték, a közlendők közé soroztuk. **Hegedüs Pál** Ujpest Versein nem árt egy kis simítás. Szép gondolatai vannak, azonban még küzd a formával. Újabb munkáit küldje be. **Dezsőffy Károly.** „A szerenád muzsikusa“ novellájának alapgondolata jó, a feldolgozás azonban nem teljesen tökéletes. Küldjön de újabb alkotásaiból. **Pap Duci.** „Ajánlás“: „Miért nem látlak Téged?“ versei szép érzelmi világból fakadnak. Egy kis gyakorlattal formaérzéke javulni fog. Küldjön be újabb verseket. **Vellay Ferenc** Igazán kár, hogy nem kellő előtanulmány után kezdett foglalkozni a költészettel. Határozott érzéke van a sanzon-költészet iránt. **Pósa Imre.** „Gondolatok a Golgothán“, „Meg-megállok ablakodnál“ versei hangulatosan szépek. Formaérzéke jó, küldjön be több verset, hogy a legsikerültebbet közöljük le.

Papp Margit. „Költő a tükör előtt“ „Csüggedökhöz“ „Mult és jelen“ versei finom női meglátások művészi kifejezései. Közzétehetőre jelöltük. Kedves hangú sorait köszönjük. Darabját gépelés nélkül is beküldheti, -ha jó kísérleti színpadunkon lejátsszátjuk. **Mundus.** „Fény“, „A férfi elsuhant“, „Hazudnak a poeták“. Kiforrott tehetség. Érzelmi világának cziszoltsága női lélekre következtet. Közzétehetőre fogjuk. **Engel Sándor** Miskolc. „A sógor“ regénye értelmetlen kapkodások tárháza. Aki még helyesírást sem tud, gyakorlatban élje le regényét de ne írja meg! **Brassoványi Béla.** „Piroslik már“, „Gyermek éveim“, stb. versei jók. Erős Kisfaludy-hatás érezhető költészetében, iránya azonban egyéni, meglátásai erőteljesek. Közzétehetőre alkalmas **Kozma Béla.** „Afrodite“ lírai regénye kész tehetség alkotása. Kérünk még meg nem jelent munkát beküldeni; leközzlésre. **Bári F. Ferenc.** „Válasz“, „Utolsó háború“ versek: közzétehetőre kerülnek.

Nem közzétehető: **Kovács Dénes.** „Regény“ **Evva Lajos.** „Álmok köde“ **Baum Ferenc.** „Siralom“

Késmárki Géza. Elvégre Önnek is éppúgy érdeke lapunk terjesztése, mint minden új tehetségnek. Havi 2. pengő előfizetés is beküldhető, akár pósta bélyegben is. Joggal elvárjuk az új tehetségektől -akiknek érdekében dolgozunk, hogy tőlük telhetően támogassák lapunkat. Regényét most olvassa a bíráló bizottság.

Ezen rovatunkban minden hozzánk jutott [vers, próza, zenemű stb.] kéziratról bírálatot mondunk és jelezzük leközzléstől tartjuk-e.

Szerkesztőségi órák :naponta 5 7 óra között.

Rövidesen megjelenik

R. Lengyel Józsa irónő

„VISSZA ŐSEIMHEZ“

c. szenzációs társadalmi regénye

A ma társadalmának ezen megdöbbentő reálitással rajzolt képét minden kultúr embernek ismernie kell!

**Minden kézirat szerkesztőségünkbe, VII.
Dembinszky u. 39. alá küldendő**

h. szerkesztő: Bende László.

Felölő szerkesztő és kiadó: **UDVARY FERENC**

